

Om kontradanse

af Kjeld Nørgaard

Jeg har tidligere i artiklerne "Om engelskdanse" (Hjemstavnsliv nr 9, 1998) og "Om skotskdanse" (Hjemstavnsliv nr 10, 1998) skrevet om historien bag en stor del af vore rækkedanse.

Denne artikels emne er kvadrilledansene¹.

Den tidligste kilde, der fortæller om danse hvor man er stillet op parvis i en firkant, er den engelske musikforlægger John Playfords 1. udgave af *The English Dancing Master* fra 1650², hvor der er nogle enkelte squaredances. Det er øjensynlig ikke en danseform der har haft den store interesse, for den forsvinder fuldstændig i de senere udgaver.

³ I Frankrig udgav Feuillet, der var danssemester ved hoffet, i 1706 en samling af selskabsdansen hvori der blandt andet var beskrevet en dans for to par. Dansen havde titlen "Cotillon" hvilket betyder "underskørt" og henviser til teksten i en sang, hvor en ung pige funderer over, om hendes underskørt ser godt ud, når hun danser. Dansen er som nævnt for to par, og har en opbygning med en variabel del (svarende til turene i vore turdansen) og en konstant del (svarende til opføringen i vore turdansen).

Melodien kender vi stadig, idet den minder meget om "Springforkert" fra Himmerland.

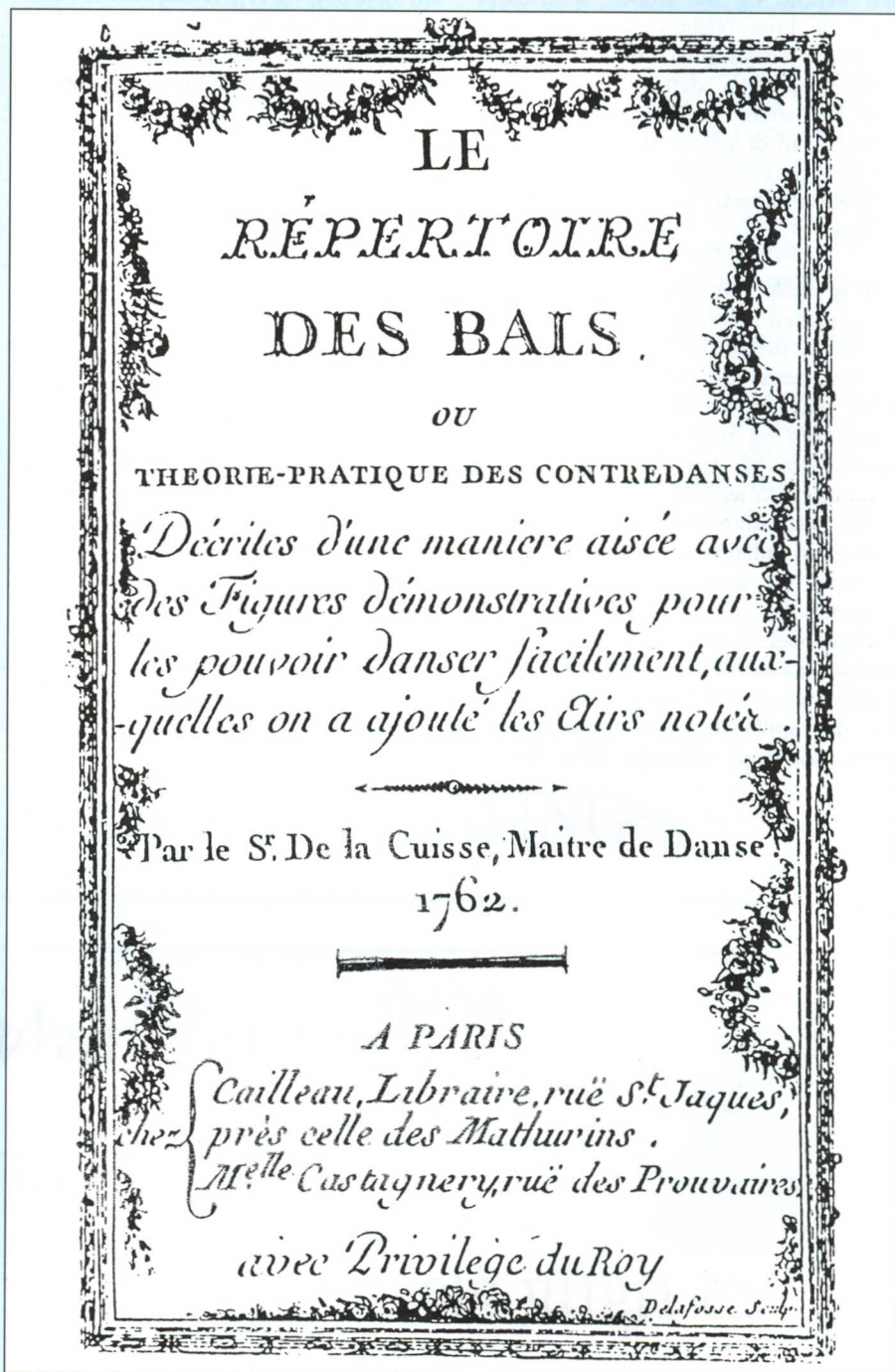
Hvor dansen kom fra er uvist, men det er åbenbart en dans der har været kendt i et stykke tid på udgivelsestidspunktet, for Feuillet skriver (her citeret fra kilde 1) side 123): "Selv om cotillon er en gammel dans, er den sådan på mode ved hoffet i dag, at jeg ikke synes, jeg kunne lade være at tage den med i denne samling".

Danseformen er så populær, at der i den følgende tid bliver lavet mange nye danse med samme opbygning, også nogle for fire par opstillet i en firkant. I løbet af første halvdel af 1700-tallet kommer denne opstilling i Frankrig til at hedde "contredance française" medens dansetypen

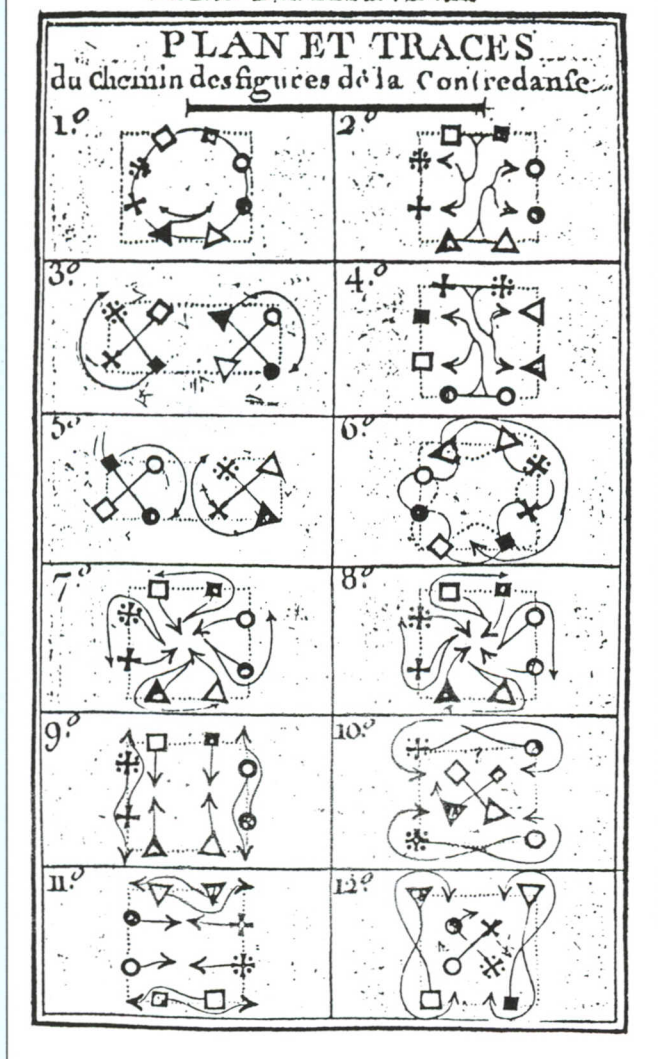
med opstilling på rækker kom til at hedde "contredance anglaise".

I 1761 præsenteres første gang en fire-

parsdans med den turrækkefølge der bliver dominerende i de følgende år. Dansen, *La Bionie*, var slutdans i et teaterstykke og bliver indledningen til en sand

LA MIENNE

“kontradans-epidemi”. Året efter udkommer bogen “Suite des repertoire des bal”.

Her er et større antal danse beskrevet med den førnævnte turrækkefølge, en opbygning som i de kommende år bliver standard. Turrækkefølgen, som også kaldtes dansens “complet”, var helt fast, og blev brugt i alle kontradanse. Rækkefølgen var Stor kred, Enhånds med egen, Tohånds med egen, Damemølle, Herremølle, Damekreds, Herrekreds, Allemande (ryg-

plet-delen (altså turene) og blot sætter dansene sammen i serier der udelukkende indeholder refrainer (altså opføringer). En sådan serie af danse kaldtes en Quadrille, eller (uden for Frankrig) en quadrille française. Et eksempel på sådanne danse fra vort hjemlige danserepertoire kunne være Lanciers⁴ og Française⁵ (man kunne ganske vist fristes til at tro, at sidstnævnte er en rækkedans, men man danser jo kun sammen med det par der

greb), Stor kred. Alle ture danses både med og mod sols.

Anden del af dansen kunne derimod varieres i det uendelige. Denne del kaldtes også for dansens “refrain”.

Dansene er alle omhyggeligt beskrevet både i tekst og tegning. På figur 2 ses et eksempel på en af bogens danse.

I de følgende år udkommer der en så enorm mængde af kontradanse i Paris, at det på det nærmeste er muligt at følge udviklingen uge for uge. Man udtænker masser af varianter af refrainet, og man finder på at sætte en hel serie af danse sammen, således at man danser “Stor kred” til et refrain, “Enhånds” til et andet refrain, “Tohånds” til et tredje osv. Dette videreudvikles, så man på et tidspunkt helt dropper com-

plottet-delen (altså turene) og blot sætter dansene sammen i serier der udelukkende indeholder refrainer (altså opføringer). En sådan serie af danse kaldtes en Quadrille, eller (uden for Frankrig) en quadrille française. Et eksempel på sådanne danse fra vort hjemlige danserepertoire kunne være Lanciers⁴ og Française⁵ (man kunne ganske vist fristes til at tro, at sidstnævnte er en rækkedans, men man danser jo kun sammen med det par der

plottet-delen (altså turene) og blot sætter dansene sammen i serier der udelukkende indeholder refrainer (altså opføringer). En sådan serie af danse kaldtes en Quadrille, eller (uden for Frankrig) en quadrille française. Et eksempel på sådanne danse fra vort hjemlige danserepertoire kunne være Lanciers⁴ og Française⁵ (man kunne ganske vist fristes til at tro, at sidstnævnte er en rækkedans, men man danser jo kun sammen med det par der

plottet-delen (altså turene) og blot sætter dansene sammen i serier der udelukkende indeholder refrainer (altså opføringer). En sådan serie af danse kaldtes en Quadrille, eller (uden for Frankrig) en quadrille française. Et eksempel på sådanne danse fra vort hjemlige danserepertoire kunne være Lanciers⁴ og Française⁵ (man kunne ganske vist fristes til at tro, at sidstnævnte er en rækkedans, men man danser jo kun sammen med det par der

plottet-delen (altså turene) og blot sætter dansene sammen i serier der udelukkende indeholder refrainer (altså opføringer). En sådan serie af danse kaldtes en Quadrille, eller (uden for Frankrig) en quadrille française. Et eksempel på sådanne danse fra vort hjemlige danserepertoire kunne være Lanciers⁴ og Française⁵ (man kunne ganske vist fristes til at tro, at sidstnævnte er en rækkedans, men man danser jo kun sammen med det par der

plottet-delen (altså turene) og blot sætter dansene sammen i serier der udelukkende indeholder refrainer (altså opføringer). En sådan serie af danse kaldtes en Quadrille, eller (uden for Frankrig) en quadrille française. Et eksempel på sådanne danse fra vort hjemlige danserepertoire kunne være Lanciers⁴ og Française⁵ (man kunne ganske vist fristes til at tro, at sidstnævnte er en rækkedans, men man danser jo kun sammen med det par der

Noter

- 1) Det meste af denne artikel er baseret på oplysninger der kan læses i Egil Bakka: Europeisk dansehistorie, Gyldendal Norsk Forlag 1997
- 2) For en nærmere omtale af dette værk henvises til den tidligere nævnte artikel “Om engelskdanse”
- 3) Afsnittet om fransk dansemode er i høj grad baseret på egne noter fra forskellige kurser med dansemester Jørgen Skov Petersen
- 4) En meget grundig gennemgang af Lancierens historie findes i Claus Jørgensen: Lanciers bogen, Bogans forlag 1996
- 5) Beskrevet i Gamle Danse fra Møn, Foreningen til Folkedansens Fremme og i Per og Pia Sørensen: 3 gamle selskabsdanse fra 1800tallets balsale, Eget forlag 1995